

La BIBLIOTECA ARUS, una biblioteca al servei del poble.

Montserrat López i Gómez

Llicenciada en Dret

Rosa Salvadó i Rumech

Llicenciada en Història i

Membre de la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica,

Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària

Resum: Guia sobre la documentació existent a la Biblioteca Arús de Barcelona, el seu fons i continguts.

Paraules clau: Rossend Arús i Arderiu, cultura, maçoneria, anarquisme, Primera Internacional lliurepensament, moviments socials contemporanis, moviment obrer, Valentí Almirall, Antoni Farners

Resumen: Guía sobre la documentación existente en la Biblioteca Arús de Barcelona, su fondo y contenidos.

Palabras clave: Rossend Arús i Arderiu, cultura, masonería, anarquismo, Primera Internacional librepensamiento, movimientos sociales contemporáneos, movimiento obrero, Valentí Almirall, Antoni Farners

Abstract: Guide on existing documentation in the Arús Library of Barcelona, its collection and contents .

Key words: Rossend Arús Arderiu, culture, masonry, anarchism, the First International, Freethought movement, social contemporary movements, labour movement, Valentí Almirall, Antoni Farners

Résumé: Guide sur la documentation relative aux Arús Bibliothèque de Barcelone, son contexte et le contenu

Mots clés: Rossend Arús i Arderiu, culture, franc-maçonnerie, anarchisme, Association internationale des travailleurs, libre-pensée, mouvements sociaux contemporains, mouvement ouvrier, Valentí Almirall, Antoni Farners

La BIBLIOTECA ARUS, una biblioteca al servei del poble

Sortint d'Arc de Triomf, pujant Passeig de Sant Joan, trobem en el número 26, un somni. El somni d'en Rossend Arús, filàntrop, humanista, lliurepensador i maçó, un home avançat a la societat del seu temps. Per a ell, la democràcia, la llibertat i el progrés anaven profundament lligats a l'accés a la cultura per part de tothom, sense tenir en compte la classe social, el sexe, l'edat o condició.

És impossible conèixer i entendre la Biblioteca Arús sense aprofundir en la persona del seu fundador. Rossend Arús i Arderiu, nascut el 1845, en el si d'una família burgesa de comerciants d'ultramarins, qui ja en els seus primers anys d'adolescència s'implicà en diverses organitzacions dedicades a la cultura popular, societats benèfiques i qualsevol forma d'expressió que comportés certa filantropia o qualsevol manifestació de protecció als més desfavorits. Els esdeveniments polítics de l'època, la Primera República, van desencadenar en la persona de Rossend Arús una exacerbació de les seves inquietuds filantròpiques i lliurepensants, involucrant-se en política, reconeixent-se, catalanista i republicà federal, el que el derivà a ingressar a la maçoneria el 1866, formant part de diverses lògies, tant de Barcelona, com de la península ibèrica i Itàlia, arribant a ser gran mestre de la maçoneria catalana.

Alhora va ser una persona molt interessada en el teatre català. Pioner en l'estil de teatre en prosa -fins aleshores havia estat bàsicament en vers- seves són 47 obres en català i 10 en castellà, on es plasmen les idees progressistes i filantròpiques en un caire costumista de les que destaquen *"La Patum, pim, pam, pum"*, *"La Llúcia dels cabells de plata"*, *"La caritat"* o *"Lo primer any republicà"*.

Va participar en els mitjans de comunicació de l'època de forma assídua; com a prova de la seva tenacitat, publicava en *"L'Esquella de la Torratxa"* i *"La Campana de Gràcia"*, arribant a dirigir d'altres revistes com *"La Llumanera de Nova York"* o *"La Luz"*

Home estretament lligat a la cultura, al poble, a la maçoneria i al lliurepensament, va morir prematurament. En el seu testament i en coherència a tota la seva vida, havia nomenat marmessors i hereus de confiança a Valentí Almirall i Antoni Farners perquè disposessin dels seus béns per tal de crear una biblioteca per al poble de Barcelona en el pis on ell havia viscut. L'any 1895 es va firmar davant notari l'Escritura Fundacional de la Biblioteca, en la que s'explicita de forma contundent l'apertura als seus conciutadans, sent dipositària la seva Junta de la cura dels seus béns en benefici de la ciutat, corresponent a la ciutadania tots els drets i avantatges de la mateixa.

La Biblioteca Arús, una de les poques biblioteques centenàries de Catalunya, només ha vist interrompuda la seva activitat durant el període 1939-1967, la qual cosa va suposar evitar qualsevol tipus de purga cultural del període franquista i que actualment es pugui gaudir del fons inicial, així com de les noves entrades bibliogràfiques aconseguides posteriorment.

Actualment, és un centre de referència per als estudis i recerques especialitzats en moviments socials contemporanis (principalment obrers i maçònics) i un fons de documentació del segle XIX i principis del XX. A les obres de la biblioteca personal del Rossend Arús, Valentí Almirall afegí 20.000 obres més comprades a llibreters de tot el món. La biblioteca obria el 1895 amb un fons de 24.000 volums i aviat va créixer encara més gràcies a diferents donacions que abastaven matèries tan diverses com: ciències socials, religió, filosofia, dret, idiomes, literatura, història, etc així com diccionaris i premsa. Donacions de diferents entitats i de particulars, entre les que destaquen les d'Apel·les Mestres, Víctor Balaguer, Francesc Carreras i Candi i Frederic Rahola i darrerament, una de les últimes donacions, la dels descendents del que fou alcalde de Madrid, Enrique Tierno Galván, del seu llegat documental.

El fons actual s'ha ampliat fins els 75.000 exemplars anant-se especialitzant cada vegada més en el moviment obrer, l'anarquisme i la maçoneria. Entre les prestatgeries de la Biblioteca consten valuoses col·leccions sobre anticlericalisme i lliure pensament, documents cartogràfics, enginyeria, medicina, música i teosofia, entre d'altres, especialment del segle XIX.

Es conserven publicacions periòdiques des del 1869, algunes úniques: *“La Federación”* (Barcelona, 1869-1874); *“Acràcia”* (Barcelona, 1886-1888); *“La Anarquia”* (Madrid, 1890-1893); *“El Mallet: òrgano de la masoneria en Barcelona”* (Barcelona, 1881-1883); *“El Productor”* (Barcelona, 1887-1893); *“La Renaixensa: diari de Catalunya”* (Barcelona, 1881-1905); *“La Tramuntana”* (Barcelona 1881-1896) i premsa actual mundial sobre història anarcosindicalista i maçoneria.

Existeix igualment un gran fons d'obres relatives a l'anarquisme i la Primera Internacional, un fons que és el més important de Catalunya en aquestes matèries i un dels principals d'Europa, sobretot pel que fa a la Primera Internacional, que el situa a nivell europeu en centre de referència.

També disposa de manuscrits i incunables, procedents de la biblioteca personal de Rossend Arús i d'altres, adquirits per Valentí Almirall, entre alguna donació. Pel que fa als manuscrits, destaquen: *“Actas de los Consejos y Comisión Federal de la Región Española”* (1870-1874) i *“Cartas, comunicaciones y circulares del III Consejo Federal de la Región Española”* (1870-1874).

Magnífics incunables ennobleixen la Biblioteca Pública Arús, alhora que són valuosos tresors bibliogràfics per a la història de la impremta i de les arts gràfiques: *“Codice Iustiniani”* Imprès per Peter Schöffer de Gernzheim, soci de Gutenberg (1475); *“Sermones”*, de Francesc Mayronis (Venècia 1491); *“Homeri Poetarum Supremi Ilias”* (1497); *“Argonàutica”*, de Gai Valeri Flac (Bolonya 1498)...D'altres d'interès bibliòfil: *“Egypte Ancienne”*, de Champollion- Figeac, (Paris 1843); *“El Ingenioso Hidalgo Don Quijote de la Mancha”* de Miguel de Cervantes, editat per Manuel Rivadeneyra, 1863.

La BIBLIOTECA ARUS, una biblioteca al servei del poble

La Biblioteca Pública Arús és un centre de referència per a l'estudi de la nostra història des de finals del segle XIX i començaments del XX; no es pot concloure un estudi relatiu al moviment obrer o als moviments socials o la maçoneria sense haver consultat el seu important fons.

L'administració de la Biblioteca i el seu Patronat vetllen per seguir complint el llegat i el testament d'en Rossend Arús: el lliure accés a les instal·lacions i a tot el fons, la difusió de la cultura a totes les persones, l'accés obert al saber, sense condició.

A més, la gestió de la biblioteca s'ha ampliat en cicles de conferències, xerrades, visites comentades, préstec de llibres per a exposicions, cursos i presentacions de novetats editorials, entre d'altres.

Per a la consulta us podeu dirigir a:

BIBLIOTECA PUBLICA ARUS

Passeig de Sant Joan, 26

08010- Barcelona

Tf: 93.232.24.04

arus@bpa.es

www.bpa.es

Horari: dilluns, dimecres i divendres de 9,30 a 15:00
dimarts i dijous de 16,00 a 21,00